

Workshop om gränsöverskridande samarbeten och samarbetsformer - Projekt E12 Atlantica Transport, WP3

Introduktion

Den 12 - 13 januari 2017 genomfördes en workshop i Umeå om gränsöverskridande samarbeten och samarbetsformer inom ramen för WP3 i projektet E12 Atlantica Transport. Under workshopen fick deltagarna information om och insikter i en rad olika former av sådana samarbeten. Resultatet av denna workshop ska användas i det fortsatta arbetet inom WP3.

Syfte och inriktning

Syftet med workshopen var att ta del av erfarenheter av gränsöverskridande samarbeten och olika samarbetsformer i flera olika länder och längs ett antal korridorer/stråk. Syftet var också att därmed skapa en bild av möjliga nya samarbetsformer av relevans för utvecklingen längs E12-korridoren. Under workshopen behandlades:

- Framgångsfaktorer, för- och nackdelar med resp. samarbetsform/struktur samt "knäckfrågor"
- Samarbete när det gäller logistik och transport
- Samarbete på andra områden utöver infrastruktur
- Samspel lokalt-regionalt-nationellt-EU

Workshopen var indelad i 3 överordnade temaområden, med bakgrund i geografi. Det första handlade om korridoren mellan Rotterdam och Genua, det andra handlade om STRING och Fehmarn Bält och det sista handlade om Region Skånes olika samarbeten.

Tema 1 – TEN-T och samarbeten i Rhine-Alpine korridoren

Efter inledande presentationer, inledde Jerker Sjögren, Jesjo Konsult, med att berätta om TEN-T och Core Network Corridors – EU:s stomnätskorridorer.

*** TEN-T presentation**

Först ut bland de inbjudna talarna var Jörg Sahlbach, direktör för **Interregional Alliance for the Rhine-Alpine Corridor EGTC** med säte i Mannheim.

Rhine-Alpine korridoren är en av nio stomnätskorridorerna och har sedan tidigare varit den främsta av EU's prioriterade järnvägskorridorer. Jörg Sahlbach beskrev hur regioner, kommuner och städer längs denna korridor mellan Rotterdam och Genua länge har haft ett nära samarbete och setts som en föregångare.

Man har under åren provat olika typer av organisationsformer för det gränsöverskridande samarbetet i korridoren och Jörg Sahlbach redovisade hur dessa hade fungerat samt hur de slutligen beslutade att bilda ett EGTC¹.

Hemsida: www.egtc-rhine-alpine.eu

---

¹ Förklaring av EGTC: <https://portal.cor.europa.eu/egtc/about/Pages/What%20is%20the%20EGTC.aspx>

* Rhine-Alpine EGTC presentation

TEN-T/Rhine-Alpine EGTC diskussion

Efter presentationen hölls en diskussion kring fördelar och nackdelar med EGTC (European Grouping of Territorial Cooperation) som modell i förhållande till den utformning man i praktiken har valt i Rhine-Alpine-korridoren, som är den korridor som kommit längst, samt de tidigare samarbetsformer man har haft i korridoren.

Fördelar	Nackdelar	Frågetecken
Starkare röst mot nationella myndigheter	Oklara gränsdragningar	Eget nationellt tillskott ex. på infrastruktur?
Gränserna hålls öppna	Odemokratiskt?	Närmare nationell nivå?
Man kan jobba gränsöverskridande med både sjukhus och trafik/transport inom en EGTC	Byråkrati – komplicerad och lång process att gå igenom	Revidering av TEN-T 2018 – viktigt att vi kommer vidare med EGTC innan?
Det finns en bred grund för EGTC i E12-stråket. Det finns en tradition i att samverka. EGTC skulle vara ett nytt grepp		Hur konkurrerar man med övriga vem? i de olika länderna?
Finns någon sorts organisation för att samverka kring EGTC-erna? (Ja ²)		Hur styrs organisationen?
Juridisk person		Medfinansieringsbudget?
När EU och nationell nivå		
Formalisera samverkan (minska gränsöverskridande byråkrati)		
Störst formella möjligheter		
Stor, stark organisation		
Kan ge pengar åt mindre aktörer		
Generella tankar: kan Region Skåne så kan väl vi...		
Norge är med, trots inte i EU, kan liknas vid Schweiz i Rhine-Alpine-exemplet		
Flexibilitet (medlemsantal, aktivitet, uppgift etc.)		
Formell offentlig organisationsform endast för gränsöverskridande samarbete		
Kan stärka positionen mot högre nivåer		
3 organisationer kan bli en		
Högre status och ett steg längre från projekt till "body"		
Stor makt		
Kan förvalta EU program		
Förhållandet mellan EGTC – status		

² EGTC Plattform <https://portal.cor.europa.eu/egtc/Pages/welcome.aspx>

(Regional nivå?) och existerande strukturer?		
Organiserat och strukturerat lobbyarbete för gällande geografi		

Tema 2 – Samarbeten inom STRING och Fehmarn Bält

STRING – Southwestern Baltic Sea Transnational Area Implementing New Geography

Mats Petersson, som under många år ansvarat för infrastruktur och andra regionala utvecklingsfrågor i Region Skåne, presenterade STRING-samarbetet.

STRING är både ett politiskt gränsöverskridande samarbete och ett geografiskt område. STRING-samarbetet grundades i 1999 som ett Interreg-projekt, med syfte att etablera en fast förbindelse över Fehmarn Bält. STRING är ett politiskt gränsöverskridande partnerskap mellan Hamburg och Schleswig-Holstein i Tyskland, Region Hovedstaden, Region Sjælland och Köpenhamns kommun i Danmark, samt Region Skåne i Sverige. Ordförandeskapet alternerar och just nu ligger detta hos Region Sjælland.

STRING arbetar inom följande 5 temaområden:

- Infrastruktur
- Turism och kultur
- Grön tillväxt
- Forskning och utveckling
- Gränshinder

Hemsida: <http://www.stringnetwork.org>

* **STRING-presentation**

Jerker presenterade Fehmarn Bält-projektet, ett av de största infrastrukturprojekten inom EU, och samtidigt ett viktigt test på styrkan i STRING-samarbetet.

Projektet med att etablera en fast förbindelse mellan Danmark och Tyskland är ett av två stora prioriterade projekt i ScanMed-korridoren. Projektet handlar om att bygga en sänktunnel mellan Rødby och Puttgarden, samt angränsande landinfrastruktur och förbindelser i bägge länder. Tunneln kommer att bli 18 km lång. Förbindelsen kortar dagens järnvägsförbindelse för godståg mellan Skandinavien och Kontinenten med 160 km. Projektet förväntas bli klart 2028.

I 2008 avtalade de danska och tyska regeringarna att bygga den fasta förbindelsen. På den danska sidan är planeringen så långt att man 2015 beslutade om en bygglag för projektet och de danska landförbindelserna. Man har också ingått kontrakt på 30 miljarder DKK med de stora entreprenörer som ska stå för byggandet. Dessa kontrakt är vilande i väntan på ett slutligt tyskt ställningstagande.

I Tyskland är processen för infrastrukturinvesteringar annorlunda och där arbetar man med offentlig konsultation, som ska avslutas innan man kan gå vidare.

Fehmarn Bält-förbindelsen har också stor betydelse för Sverige, speciellt för godstransporter på järnväg.

Hemsida: <http://femern.com/da>

* presentation av Fehmarn Bält-projektet

STRING-Fehmarn Bält diskussion

Efter dessa presentationer var det dags att diskutera det mest intressanta med STRING-samarbetet och det stora Fehmarn Bält-projektet. Och inte minst relevansen för E12 Atlantica Transport och vad man bör titta närmare på. Nedan följer en sammanfattning av denna diskussion.

Frågor som bör arbetas vidare med inom E12AT – likheter/skillnader jämfört med STRING
Hur de lyckades få länderna att arbeta tillsammans, trots att man i början mest tänkte på sig själv.
Man kan inte kopiera ett samarbete rakt av, det är helt olika stråk.
Ständig nackdel i STRING-stråket – är 3 länder som alla tittar på sitt område.
Finns möjlighet till bottom-up och politiskt samarbete?
”Vi klarar oss själva” blir större här uppe i E12. Skillnad mot t.ex. Greater Copenhagen. Därför måste man förklara tydligt för alla kommuner varför de kommer att gynnas av detta samarbete i stråket. Hur förklarar vi att detta kommer leda till ett lyft?
Vi måste ha en vision – detta är en möjlighet som vi arbetar framåt med.
Tror att fast förbindelse inte är aktuell mellan Sverige och Finland, befolkningen är inte så stor.
Om man ska lyckas behöver man nog bredda områdena att arbeta inom, t.ex. inte bara transporter utan turism, näringsliv etc. Då når man fler och kan lyckas bättre.
Vilka är de andra områdena man behöver arbeta med?
Viktigt att föra dialog och samverka med medborgarna.
Se till att det finns en kontinuitet i organisationen. Det måste finnas en stomme som fungerar oberoende av konjunkturen.
Viktigt med ett formaliserat politiskt samarbete över alla tre länder. Rätt politisk nivå i de olika organisationerna. (Regionpolitiker på toppnivå)
Bredare upplägg än infrastruktur.
Kanske ett nästa steg på väg mot EGTC?
”Ofarligt”, små kostnader
STRINGs roll i att Fehmarn tunneln blir av?
Likheter med befintlig E12 samverkan
STRING har enhetligare struktur. Alla alltid med, jämfört med E12:s situation med tre organisationer där alla inte företräds samtidigt. (NO/SE, SE och SE/FI)
STRING har konkretiserat samverkan tydligare. Bredden i samverkan.

Starkt politiskt mandat och förankring i medlemsorganisationer.
Näringslivets roll?
Har STRING bidragit till ökat intresse för närregionen t.ex. Skåne-Danmark Schleswig-Holstein?

Kommentar: För ytterligare informationer gällande näringslivssamarbetet samt ökat intresse inom Fehmarn-regionen, se följande organisationer:

- Femern Belt Business Council^{3 4}
- Innovationsnetværk Femern Bælt⁵

Tema 3 – Samarbeten Region Skåne

Mats Petersson från Region Skåne presenterade en rad olika gränsöverskridande samarbeten, som regionen är och har varit engagerade i: Greater Copenhagen, Öresundssamarbetet, CETC EGTC, EWTC, Scandria/Scandria2Act, 8MillionCity etc., samt en nyligen framtagna godsstrategi för Region Skåne.

Region Skåne har under en lång följd av år varit engagerade i partnerskap och projekt med olika länder runt Östersjön och framför allt med grannarna i Danmark. Detta är uttryck för en medveten strategi. Samarbetena uppvisar ett brett spektrum från tidsbegränsade projekt, till nätverkssamarbeten och också ett EGTC.

Fokus för dessa projekt har varit gränsregionala samarbeten med tyngdpunkt i transporter och infrastruktur - både på mer politisk nivå men även för näringslivet.

* Region Skåne presentation

TENTacle, historisk tillbakablick bland Östersjöprojekt, samt BSR TransGovernance

Wiktor Szydarowski, projektledare för TENTacle presenterade olika projekt i Östersjöregionen och gjorde en tillbakablick på den lärprocess dessa projekt har inneburit.

TENTacle är ett nytt Interregprojekt som handlar om transportkorridorer i Östersjöregionen.

TENTacle-projektet syftar till att maximera regionala tillväxt, välbefinnande och sammanhållningsfördelarna med att genomföra TEN-T stamnätsskorridorer – det nya transportpolitiska instrument som inrättades av EU för att förbättra rörlighet, intermodalitet och interoperabilitet i Europas stora transportkorridorer.

Hemsida: <http://tentacle.eu/>

* TENTacle/Transgovernance presentation

³ Femern Belt Business Council: <http://www.fbbc.eu/>

⁴ Ny ordförande i FBBC: <http://www.femern.info/da/news/erhvervsamarbejde-vaelger-ny-formand>

⁵ Innovationsnetværk Femern Bælt: <http://www.femernbelt.net/>

Diskussion om Region Skånes samarbeten, samt andra Östersjösamarbeten

Efter ovanstående presentationer hölls en diskussion om dessa olika samarbeten, samt en avslutande diskussion om workshopen som helhet.

Greater Copenhagen

Fördelar	Nackdelar	Användbart
Starkt politiskt engagemang	Konkurrens med andra som inte är med?	Politiskt organ som är övergripande över hela korridoren
Koncentrerad geografi	Namnet skapar negativa inställningar på nationell nivå i Sverige	Tydligare uppdrag
Arbetsmarknadsregion		Gemensam politisk agenda
Regionen hjälper den nationella nivån att prata ihop sig med ett annat land		Positionspapper: Hur/vad man ska kommunicera till olika nivåer
		Marknadsföring
		Långsiktig infrastrukturplanering

CETC EGTC

Fördelar	Nackdelar	Användbart
Banbrytande – snabb respons	Tidsplan?	Likheter med E12-partnerskapet? – starka utvecklingsförutsättningarna
	Vilken prioritet får frågorna?	Tydligt uppdrag, juridisk form och alla har lika värde
	Storregionfrågan?	Spelar det någon roll att det inte är direktvalda politiker i Västerbotten?
	I vilken organisation ligger ansvaret för frågorna?	Vad annat än transporter ska lyftas in? Ett EGTC måste göra mera än att producera rapporter om ökade transporter. Exempelvis strandskydd, besöksnäring
		Behålla E12 på en TEN-T karta
		En del av Silk Route ⁶ mellan Asien och Europa
		Tydligt visa på nyttan med ett EGTC för fler än de som redan är "frälsta". Exempelvis: Det blir ingen automatisk omkörningsfil på E12 av att vi bildar ett EGTC, men sannolikheten är större att vi klarar att genomföra det med ett EGTC
		Samverkan mellan olika EGTC-områden?
		Ekonomi och beslutsgrund
		Samma finansiering som vi exempelvis har i Blå Vägen idag
		Vill vi växa i EU-program?
		Syfte, mål och vision – långsiktigt så alla fullmäktige-församlingar är med

⁶ För att inte förväxlas med Silk Road, en svart online marknadsplats för olagliga droger.

Vad tar ni med hem från denna workshop?

Som avslutning på workshopen fick deltagarna berätta vad de kommer att ta med hem till sina egna respektive organisationer som behållning av workshopen.

- Fantastisk intressanta dagar – hög konkret nivå.
- Viktigt att kunna förmedla detta till de politiska församlingarna.
- Ge fullmäktige-församlingarna information om detta arbete.
- Vi har mycket att lära av det som har genomförts.
- Vi behöver lära oss av andra.
- Hitta framgångsrika arbetsmetoder för det vi kommer överens om att samarbeta om.
- Måste våga ifrågasätta alla samverkansorganisationerna – skall allt finnas kvar om vi bildar nya konstellationer?

Rekommendationer framåt

1. Inför det fortsatta arbetet med framtida samarbetsformer bör man gå igenom de olika kommentarer som kom in under workshopen, för att se om det är några som behöver åtgärdas. Detta bör göras inför nästa workshop.
2. Responsen vid workshopen var övervägande positiv, men det är viktigt att man ser på både positiva och negativa sidor av de olika samarbetsformerna innan man går för långt. Dessutom bör man utreda på vilka olika nivåer de olika samarbetsformerna kan byggas på – från helt övergripande, till mer i detalj.
3. Det är lämpligt att göra en SWOT-analys för var och en av de olika möjliga samarbetsformerna för att därigenom bena ut de fördelar, nackdelar, möjligheter och hot som de var och en skulle kunna innebära.
4. Vilka arbetsområden bör ingå? Endast transport och infrastruktur, eller även andra områden? Vilka fördelar/nackdelar kan finnas med att gå bredare i samarbetet? Detta kom upp kanske som ett hugskott (hälso- och sjukvård mm.) under workshopen i Umeå men kan vara värt att överväga.
5. Finns det därefter behov för att ytterligare underbygga vad de olika samarbetsformerna kan innebära för E12 Atlantica Transport-projektet och dess partners? Det är viktigt att under hösten 2017 synka arbetet i WP2 (gränsöverskridande trafikstrategi) och WP3 (framtida samverkansformer). Särskilt trafikstrategin kan komma att implicera en ökad samordning och en kraftfullare samarbetsstruktur än hittills.

-
6. Gör en tydlig plan (to-do-list) för det fortsatta arbetet och fördela ansvaret för arbetet med tydliga ansvarsområden och klara deadlines, för att garantera att arbetet framskrider. Speciellt gentemot det politiska är detta viktigt, eftersom det där finns en rad olika agendor. Detta bör också göras i god tid före nästa workshop.